

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	13
Οι κύριοι σταθμοί στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης	15

Πρόλογος, Γιάννης Ψυχάρης	17
Εισαγωγή	23

Μέρος Α

Έννοια και περιεχόμενο της ολοκλήρωσης	25
---	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Τα στάδια της ολοκλήρωσης	27
Σημειώσεις	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Θεωρητική προσέγγιση της πολιτικής ολοκλήρωσης	29
Σημειώσεις	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Θεωρητική προσέγγιση της οικονομικής ολοκλήρωσης	33
Σημειώσεις	34

Μέρος Β

Η πολιτική ολοκλήρωση της Ευρώπης	35
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης	37
--	-----------

1.1 Η περίοδος του πολέμου	38
----------------------------------	----

1.2 Η περίοδος μετά τον πόλεμο	39
--------------------------------------	----

1.3 Το Συνέδριο του Μοντρέ	40
----------------------------------	----

1.4 Το Συνέδριο της Χάγης	40
---------------------------------	----

1.5 Το Συμβούλιο της Ευρώπης	41
------------------------------------	----

1.6 Το διεθνές περιβάλλον	42
---------------------------------	----

Σημειώσεις	43
------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες	45
---	-----------

2.1 Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα	45
--	----

2.2 Η απόπειρα συγκρότησης Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας και Πολιτικής Κοινότητας	48
---	----

2.3 Από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση	50
--	----

2.4 Από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα στις Συνθήκες της Ρώμης	51
--	----

2.5 Οι νέες κοινότητες	54
------------------------------	----

Σημειώσεις	55
------------------	----

Μέρος Γ

Ιστορική εξέλιξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	57
Εικοστός αιώνας	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η δεκαετία του '60	59
1.1 Το Σχέδιο Fouchet	60
1.2 Η βρετανική αίτηση συμμετοχής στις ευρωπαϊκές κοινότητες	61
1.3 Η «κρίση της κενής έδρας»	63
1.4 Ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου	64
1.5 Η Συνθήκη συγχώνευσης των οργάνων των τριών κοινοτήτων	65
Σημειώσεις	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η δεκαετία του '70	67
2.1 Η πρώτη διεύρυνση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	67
2.2 Η πρόοδος προς τη χρηματοδοτική αυτονομία	68
2.3 Ο μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας	70
2.4 Η Έκθεση Tindemans	71
2.5 Η νομισματική συνεργασία	73
2.6 Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα	74
2.7 Θεσμικές ρυθμίσεις	74
Σημειώσεις	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η δεκαετία του '80	77
3.1 Το πρόβλημα της βρετανικής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό	77
3.2 Το Σχέδιο Genscher-Colombo	78
3.3 Το Σχέδιο Spinelli – Το Σχέδιο Συνθήκης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ...	78
3.4 Η Επιτροπή Dooge	80
3.5 Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	82
3.6 Η Εσωτερική Αγορά	84
3.7 Ο Κοινωνικός Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων ...	86
3.8 Η ώθηση προς την Οικονομική και Νομισματική Ολοκλήρωση	86
Σημειώσεις	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η δεκαετία του '90	91
4.1 Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου	91
4.2 Οι διακυβερνητικές διασκέψεις του 1990-91	93
4.3 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση	94
4.3.1 Ο πρώτος πυλώνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	96
4.3.2 Ο δεύτερος πυλώνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης	100
4.3.3 Ο τρίτος πυλώνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	102
4.4 Συνολική θεώρηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση	104
4.5 Από το Μάαστριχτ στο Άμστερνταμ	107

4.6 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ	110
Σημειώσεις	116
Η έναρξη του νέου αιώνα	
Η πρώτη δεκαετία	119
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Συνθήκη της Νίκαιας	119
1.1 Η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο	122
1.2 Στενότερη συνεργασία	123
1.3 Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας	125
1.4 Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις	128
1.5 Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Πολιτών	129
1.6 Λήξη ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ	129
1.7 Κριτική στη Συνθήκη της Νίκαιας	130
Σημειώσεις	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Από την Ευρώπη των 15 στην Ευρώπη των 25	135
Σημειώσεις	141
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η συζήτηση για το μέλλον της ΕΕ και το Σχέδιο Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης	143
Σημειώσεις	151
Η δεύτερη δεκαετία	153
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Από τη Συνταγματική στη Μεταρρυθμιστική Συνθήκη	153
Σημειώσεις	157
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Μεταρρυθμιστική Συνθήκη	159
Σημειώσεις	168
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ανάδειξη νέων αναγκών	171
Σημειώσεις	176
Οι συνεχείς κρίσεις της δεκαετίας του 2010	179
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ευρωπαϊκή κρίση χρέους και η αντιμετώπισή της	179
1.1 Η αντιμετώπιση της κρίσης χρέους	182
1.2 Η αντίδραση των υπερεθνικών οργάνων στην αντιμετώπιση της κρίσης και η έναρξη μιας πορείας προς την ενίσχυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης	184
1.3 Αποτελεσματικότητα της αντίδρασης στην κρίση και προοπτικές	188
Σημειώσεις	189
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση	193
2.1 Εποπτικοί μηχανισμοί	195

2.2 Μηχανισμοί εξυγίανσης	195
2.3 Ενιαίο σύστημα εγγύησης καταθέσεων	196
2.4 Ενιαίο σύνολο κανόνων	197
2.5 Κριτικές προσεγγίσεις ως προς την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση	197
Σημειώσεις	199
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου	
από την Ευρωπαϊκή Ένωση	201
3.1 Διαφαινόμενες επιπτώσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο	202
3.2 Επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση	203
Σημειώσεις	203
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Περιβαλλοντική κρίση	205
4.1 Η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική	206
Σημειώσεις	213
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Υγειονομική κρίση	215
5.1 Ευρωπαϊκή απάντηση στην πανδημία	215
5.2 Οικονομική απάντηση στην υγειονομική κρίση	216
Σημειώσεις	218
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Μεταναστευτική κρίση	219
6.1 Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική	220
6.2 Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου	221
Σημειώσεις	225
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Νέος πόλεμος στην Ευρώπη – Ανάγκη αναμόρφωσης	
της ΚΠΑΑ	229
7.1 Επανεμφάνιση της ανάγκης αμυντικής θωράκισης της Ευρώπης	230
7.2 Κοινή Εξωτερική Πολιτική	231
7.3 Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας	233
7.4 Κριτικές προσεγγίσεις της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ	237
Σημειώσεις	238
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο	241
8.1 Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027	241
8.2 Αναθεώρηση του συστήματος ιδίων πόρων	242
8.3 Νέοι ίδιοι πόροι	242
8.4 Ταμείο InvestEU	243
8.5 Κατάργηση επιστροφών – Κατηγορίες δαπανών	244
8.6 Νέες προτεραιότητες – Λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών	244
8.7 Νέα μέσα	245
8.8 Χρηματοδότηση της Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας	245
8.8.1 Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας	245

8.8.2 Ταμείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων	246
8.8.3 Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας	246
8.8.4 Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης	247
8.9 Εξωτερικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης	247
8.10 Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας	247
8.11 Χρηματοδότηση παλαιών πολιτικών	248
8.11.1 Κοινή Γεωργική Πολιτική	248
8.11.2 Πολιτική Συνοχής	249
8.12 Συνολική θεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου	250
Σημειώσεις	253

Μέρος Δ

Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	255
Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	257
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Διακρατικά όργανα	259
1.1 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	259
1.2 Το Συμβούλιο	260
1.3 Η Προεδρία	261
1.4 Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (Coreper)	262
Σημειώσεις	263
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Υπερεθνικά όργανα	265
2.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	265
2.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	268
2.2.1 Ο Ύπατος Εκπρόσωπος για την ΚΕΠΠΑ	270
2.3 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών	271
2.4 Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	273
2.5 Το Ελεγκτικό Συνέδριο	276
Σημειώσεις	277
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Επικουρικά όργανα	279
3.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	279
3.2 Η Επιτροπή των Περιφερειών	280
Σημειώσεις	281
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συνολική θεώρηση του ευρωπαϊκού θεσμικού οικοδομήματος	283
4.1 Η επιλογή της ομοσπονδίας	287
4.1.1 Η δημοκρατία ως απαραίτητος όρος για την αποδοχή της υπέρβασης της εθνικής κυριαρχίας	291
4.1.2 Η αλληλεγγύη παράγοντας ενίσχυσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας	293

4.2 Η επιλογή της διατήρησης του status quo	295
Σημειώσεις	297

Μέρος Ε

Πολιτικές αλληλεγγύης	299
------------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Οι έννοιες της συνοχής και της αλληλεγγύης	301
Σημειώσεις	302

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική	303
---	-----

2.1 Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο	314
--	-----

2.2 Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων	315
---	-----

2.3 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+	315
---------------------------------------	-----

2.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση	316
---	-----

2.5 Ταμείο για τη Δικαιοσύνη, τα Δικαιώματα και τις Αξίες	316
---	-----

Σημειώσεις	316
------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Περιφερειακές ανισότητες στον ευρωπαϊκό χώρο	319
---	-----

3.1 Επίπεδα και μορφές περιφερειακών ανισοτήτων	322
---	-----

3.2 Η προσαρμογή της Πολιτικής Συνοχής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες	332
---	-----

3.3 Πολιτική Συνοχής και Πράσινη Συμφωνία	336
---	-----

Σημειώσεις	338
------------------	-----

Μέρος ΣΤ

Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και οι προοπτικές της	341
---	-----

Ατελής ευρωπαϊκή ενοποίηση: Κίνδυνοι και προοπτικές	343
--	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Επιτεύγματα	343
--------------------------------------	-----

Σημειώσεις	346
------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ανεπάρκειες	347
--------------------------------------	-----

Σημειώσεις	348
------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Κίνδυνοι	349
-----------------------------------	-----

Σημειώσεις	352
------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χρονολόγιο	355
------------------	-----

Κωδικοί και ονόματα των κρατών-μελών της ΕΕ και των κρατών της ΕΖΕΣ	361
---	-----

Πίνακες και σχήματα	363
---------------------------	-----

Βιβλιογραφία	375
--------------------	-----